

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

ΑΡΙΣΤΕΡΑ: πρώτη δύναμη. Και τώρα τι;

Γράφουν: Σάββας Μιχαήλ, γ. γραμματέας ΕΕΚ, Αλέξης Μπιρόπουλος, βουλευτής ΣΥΡΙΖΑ, και Ανταίος Χρυσοστομίδης, δημοσιογράφος-συγγραφέας. **ΣΕΛ. 12-13**

ΑΡΙΣΤΕΡΑ πρώτη δύναμη. Και τώρα τι;

«Αριστερά, πρώτη δύναμη. Και τώρα, τι;». Εύλογος ο τίτλος της έρευνας που ξεκίνησε από τις στήλες της «Εφημερίδας των Συντακτών», αφού ο ΣΥΡΙΖΑ κατάφερε να αναδειχθεί πρώτη δύναμη στις ευρωεκλογές και ταυτόχρονα να καταγραφεί ως πρώτη δύναμη της Αριστεράς στην Ευρώπη.

Διανοούμενοι και πολιτικοί επιχειρούν με το βλέμμα στο μέλλον να αποκωδικοποίησουν τη νίκη του κόμματος της Αριστεράς και ταυτόχρονα να ερμηνεύσουν τι σημαίνει για την Ελλάδα και την Ευρώπη η νίκη της Αριστεράς.

Σίγουρα μια νίκη δεν αρκεί για να αλλάξει το τοπίο, ειδικά σε μια χώρα όπου οι πολιτικές και κατ' επέκταση οι κοινωνικές αλλαγές ακολουθούν με χρονική υστέρηση ό,τι έχει συμβεί τουλάχιστον μια δεκαετία πίσω στην υπόλοιπη Ευρώπη. Ομως απέναντι στην επέλαση του νεοφιλελευθερισμού, στην Ελλάδα της κρίσης και των μνημονίων, μια νίκη της Αριστεράς δεν παύει να είναι μια σημαντική υπόθεση. Το ζητούμενο είναι αν αυτή η νίκη θα γίνει η αφετηρία για τη δημιουργία πλειοψηφικού ρεύματος με κυβερνητική προοπτική. Ο δρόμος δεν είναι σπαρμένος με ρόδα. Το αντίθετο μάλιστα. Οι αντιστάσεις θα πυκνώσουν, όπως και οι πιέσεις για προσαρμογή της Αριστεράς στους συστηματικούς καταναγκασμούς.

Στα κείμενα που ακολουθούν, οι αρθρογράφοι καταθέτουν απόψεις, ενστάσεις, προτάσεις, όχι κατ' ανάγκην αρεστές σε όλους, οι οποίες όμως θα συμβάλουν στον προβληματισμό.

Βάρκιζα, τέλος!

Του Σάββα Μιχαήλ*

T

ο αποτέλεσμα των εκλογών του Μαΐου κάνει ακόμα πιο οξύ το κεντρικό ζήτημα: την κρίση πολιτικής εξουσίας. Από την έκβασή της θα εξαρτηθεί η κάθαρση της τραγωδίας, στην οποία έριξαν τη χώρα η καπιταλιστική χρεοκοπία, τα μνημόνια, η τυραννία της τρόικας και όλες οι κυβερνήσεις του κεφαλαίου.

Κανένα τερτίπιο των κυβερνώντων δεν μπορεί να κρύψει την πολιτική τους ήττα: ο βασιλιάς της Δεξιάς είναι γυμνός. Δεν μπορεί καν να κρύψει τη γόμνια του με το φυλλαράκι μιας ΠΑΣΟΚικής «Ελιάς». Το χάσμα που έχει ανοίξει και διευρύνεται ανώμεσα στην κυβέρνηση και τον λαό φαίνεται και στον ανασχηματισμό της: ένας τσεκουροφόρος στην Υγεία, ένας διαπομπεύτης οροθετικών στην Παιδεία, ένας... Κικλίας στα ΜΑΤ, ένας άνθρωπος των τραπεζών στο τιμόνι της ναυαγισμένης οικονομίας. Η κυβέρνηση πήρε το «μήνυμα»: εάν ο λαός πεινάει, γιατί δεν ζητάει παντεσπάνι ή το σούσι του Στουρνάρα;

Την πρωτιά στις ευρωεκλογές την πήρε μια δύναμη της Αριστεράς, ο ΣΥΡΙΖΑ. Παρά το λαχανισμα, η άνοδός του δεν αντιστράφηκε. Το συμβάν του 2012 δεν ακυρώθηκε. Η λαϊκή πλειοψηφία συνεχίζει να αναζητά λύση προς τα Αριστερά, αν και με αμφιβολίες. Κάθε επανάπτανση, όμως, είναι ολέθρια: η κοινωνική-πολιτική αποσύνθεση πολλαπλασιάζει ακόμα πιο γοργά τα σαρκοβόρα του χρυσαγίτικου ναζισμού στην αγκαλιά του κράτους.

Ο δικομματισμός της Μεταπολίτευσης κατέρρευσε οριστικά, χωρίς, όμως, ένας διάδοχος διπολισμός να έχει αποκρυπταλωθεί. Η Δεξιά βλέπει να χάνει ολένα έδαφος και τους συμμάχους της να αφανίζονται. Ο ΣΥΡΙΖΑ αγκομάχα χωρίς να κερδίζει υπολογίσμους συμμάχους για μια «κυβέρνηση με κορμό τον εαυτό του». Και οι δύο, με τον παρόντα συσχετισμό, αδυνατούν να σχηματίσουν αυτοδύναμη ή συμμαχική κυβέρνηση. Γ' αυτό υπάρχει η κατά τον Κωνοταντίνο Τσουκαλά «στρατηγική αμηχανία» και των δύο.

Η διάλυση του αστικού πολιτικού συστήματος δεν ξεπεράστηκε, εντείνεται. Δεν θα σταματήσει ούτε με μια Ν.Δ. να μαζεύει ερείπια από δεξιά και ακροδεξιά στον δικό της ερειπώνα ούτε αν ο ΣΥΡΙΖΑ πάει ακόμα δεξιότερα, προς ένα «Κέντρο» που το αφανίζει η πόλωση. Ο ΣΥΡΙΖΑ πλήρωσε ήδη ακριβά τις διαβεβαιώσεις του σε Ε.Ε., ΔΝΤ, ΝΑΤΟ, ΣΕΒ. Μια μετατροπή του σε καταφύγιο ή υποκατάστατο μιας ανύπαρκτης «Κεντροαριστεράς» θα είναι προδοσία αλλά και αυτοκτονία. Ακόμα χειρότερα, τυχόν συμμετοχή σε σχήματα «κυβερνήσεων εθνικής ενότητας» θα σημάνει μια νέα Βάρκιζα - αυτή τη φορά, όμως, θα είναι συνθηκολόγηση πριν καν την αναμέτρηση. Καθόλου τυχαία, ο έμπιστος του Σαμαρά και του Καστιδάρη, ο Μπαλάτας, επικαλέστηκε πρόσφατα το ενδεχόμενο μιας «Βάρκιζας» του ΣΥΡΙΖΑ, λοιδορώντας με την αλαζονεία εκείνων που νομίζουν ότι θα ζαναγίνουν νικητές σε έναν νέον εμφύλιο.

Κανείς δεν πρέπει να ξεχνά το σύνθημα του Δεκέμβρη του 2008: «Βάρκιζα, τέλος!»

Δεν θα ήταν ξεπέρασμα της «στρατηγικής αμηχανίας» του ΣΥΡΙΖΑ να επιχειρήσει ένα «άνοιγμα στα αριστερά» στα λόγια. Ούτε αν φτιάξει με αριστερά υλικά δεξιά μαγειρέματα που οδηγούν πάντα σε δηλητηρίαση. Η «αμηχανία» του οφείλεται στην άρνηση μιας ρήξης με ένα σύστημα αδιάλλακτο μέσα στο αδιέξοδο της κρίσης του, κι από το οποίο περιμένουν παραχωρήσεις. Ουτοπία είναι η ρεφορμιστική ψευδαίσθηση κι όχι η επαναστατική ρήξη, η ανατροπή του χρεοκοπημένου συστήματος, η σοσιαλιστική διέξοδος από την κρίση, για την οποία παλεύει το ΕΕΚ.

Λαδία λίθος, η αντιμετώπιση του χρέους. Να μιλάς για «διαγραφή του μεγαλύτερου μέρους του χρέους» είναι σαν να μιλάς για μια γυναίκα... «κατά το πλείστον» έγκυο. Σε τέτοια ζητήματα δεν υπάρχουν μισο-λύσεις: ή προετοιμάζεις μαζικό κίνημα και οργανώνεις τον λαό για ρήξη, απαιτώντας άμεση διαγραφή όλου του χρέους, ή σκύβεις τελικά το κεφάλι στην τρόικα.

Η επιβίωση μιας κυβέρνησης εκ γενετής ετοιμόρροπης χρωστά πολλά στο γεγονός ότι η οριακή επικράτηση της το 2012, σε συνθήκες διεθνών υστερίας, συνδέθηκε όχι απλώς με την πιθανότητα εξόδου της Ελλάδας από την ευρωζώνη, αλλά, προπαντός, με την κρίση στην Ιταλία και την άμεση απειλή κατάρρευσης όλης της ευρωζώνης.

Η καμπάνα χτυπάει ξανά για την Ελλάδα. Με οποιαδήποτε κυβέρνηση, αριστερή ή όχι, προχωρούμε σε ιστορική αναμέτρηση. Πρέπει το εργατικό-λαϊκό κίνημα να ετοιμαστεί επειγόντως. Εάν η κυβέρνηση παραμένει «εντός των τειχών» του καπιταλισμού, υποταγμένη στις εντολές της Ε.Ε., θα φέρει νέες συμφορές στον καθημαγμένο λαό.

Απαιτούνται: Ενιαίο Μέτωπο όλου του εργατικού-λαϊκού κινήματος και της μαχόμενης Αριστεράς ενάντια στον ταξικό εχθρό και τα φασιστικά του μαντρόσκυλα, προώθηση μορφών λαϊκής αυτοοργάνωσης, αλληλεγγύης και αυτοάμυνας, μεταβατικό πρόγραμμα για σοσιαλιστική αναδιοργάνωση της οικονομίας. Με άλλα λόγια, πάλη για πραγματική εργατική κυβέρνηση της Αριστεράς, σε ρήξη με τους καπιταλιστές, στηριγμένη σε όργανα της εργατικής εξουσίας και στη διεθνιστική πάλη όλων των καταπεισμένων της Ευρώπης - για μια σοσιαλιστική Ελλάδα σε μια σοσιαλιστική Ευρώπη.

*Γενικός γραμματέας του ΕΕΚ

Tο Μνημόνιο είναι ένα συνολικό, σύνθετο και απόλυτο πλαίσιο ενσωμάτωσης της Ελλάδας στον νεο-αποικιακό χαρακτήρα ευρωπαϊκών σχέσεων που αποφάσισε να επιβάλει η νεοφιλελεύθερη ευρωπαϊκή ελίτ υπό την κηδεμονία της Γερμανίας. Δεν αποτυπώνει μόνο την πλήρη επικράτηση του κυρίαρχου ευρωπαϊκού τραπέζικου κεφαλαίου στις χώρες της Περιφέρειας, αλλά αποτελεί και το πρώτο μεγάλο και εφαρμοσμένο υπόδειγμα αλλαγής της δομής της Ε.Ε. και ανακατανομής της εξουσίας κρατών, εθνών και λαών.

Η ταχεία δημιουργία μιας δευτερεύουσας ελληνικής οικονομίας, συμπληρωματικής των κεντρευρωπαϊκών οικονομιών, αναπτροσαρμόζει τις ανάγκες του κυρίαρχου καπιταλιστικού μηχανισμού. Με τη ρευστοποίηση-διάλυση του διαχρονικού άυλου και υλικού πλούτου της χώρας μας, η Ελλάδα ανασυγκροτείται βίαια ως κράτος «παρίας», όπου, με εξαναγκαστικές διατάξεις παραίτησης από τις ρήτρες και τους κανόνες του Ευρωπαϊκού και Διεθνούς Αναγκαστικού και Ανθρωπιστικού Δικαίου, αποστρέπεται τη δυνατότητα επαναφοράς της ως ισότιμου θεσμικά εταίρου.

Το εξελισσόμενο αυτό συνταρακτικό γεγονός, που ξεπερνά τις εισωτερικές ιδεολογικές γραμμές και άπτεται των υπαρκτικών στοιχείων μιας χώρας-έθνους, άλλαξε τη μοίρα της ηττημένης διαλεκτικής Αριστεράς. Την αποκόλλησε από τα συμβίβαια υπολείμματα του αποτυχημένου ευρωκομμουνισμού και προσέδωσε στην πολιτική της παρουσία νέο εθνικό και ταξικό περιεχόμενο. Χρόνο με τον χρόνο, υπερβαίνει την εθνο-μηδενιστική πρακτική του δικαιωματισμού και του -ενκόλα ενσωματώσμου στον νεοφιλελεύθερο ευρωπαϊσμό- αταξικού χαρακτήρα της ευρωπαϊκής της θέσης.

Υπό αυτή την έννοια, ο ΣΥΡΙΖΑ, κάνοντας ορθές επιλογές προσώπων και προγράμματος που αρμόζουν στη συγχρονία της μοναδικής αυτής δυσμενούς συνθήσης, γίνεται φορέας ανατροπής των νέων εισωτερικών και κοινωνικο-οικονομικών ταξικών συγχετισμών που διαμορφώνονται. Αναβαθμίζει την παρείβαση των δυνάμεων της Εργασίας, προσαναγγέλλει την κατίσχυση της πολιτικής λειτουργίας επί της χρηματοοικονομίας και διακηρύσσει τον ιδεολογικό και πολιτικό πλουραλισμό έναντι του αυταρχικού μονό-

Φυγή προς τα εμπρός η μόνη πορεία για την Αριστερά

Του Αλέξη Π. Μητρόπουλου*

δρομού που εξαγγέλλει και εφαρμόζει η ευρωπαϊκή τεχνοδομία.

Η υπεράσπιση της κυριαρχίας του εθνικού κράτους, ως εποίωντη και στόχος των εργατικών αγώνων, είναι επίσης ανάκτηση από την εργατική τάξη της δικής της ιστορίας και του συσχετισμού των εσωτερικών δυνάμεων, κατά τον αειμνηστού Πουλαντζά. Η καταστροφή που έχει συντελεστεί και συνεχίζεται στη χώρα, καθώς και η περιχαράκωσή της με θεσμικό πλαίσιο πρωτοφανές σε δραστικότητα ρυθμίσεων αλλά και σε όγκο βάρους δεσμών, είναι δύσκολο να ανταποκύψει. Γ' αυτό, η Αριστερά απαιτείται να επιδειξει σύνθετη γνώση, εναρμονισμένες κινήσεις, πλήρη ενημέρωση του λαού, επιμονή και σθένος, ώστε με την κοινοβουλευτική της επικράτηση να αρχίσει η αντίστροφη πορεία εθνικής και κοινωνικής ανασυγκρότησης.

Κανένας αναλυτής και πολιτικός ακτιβιστής δεν πρέπει να λησμονεί ότι οι κυρίαρχες δυνάμεις που ευθύνονται για τη δημοσιονομική ασωτία και χρεοκοπία δανείστηκαν από το ευρωπαϊκό τραπεζικό κεφάλαιο με «ρήτρα αποκλίσεις» και «διαρκούς εσω-

τερικής υποτίμησης» και κατάφεραν να μετακυλίσουν όλο το κόστος του χρέους στον λαό που θα πληρώνει στο διηνεκές με τις καταπλεονεκτικές ρήτρες και τα σκληρά μνημονιακά συστήματα, αν αυτά δεν ανταποκύψουν.

Με αυτά τα δεδομένα, η νίκη στις ευρωεκλογές δεν ήταν ανάλογη του μεγέθους της εθνικής και κοινωνικής καταστροφής. Οι μνημονιακές δυνάμεις «κρατήσαν» και ίσως να «κρατήσουν» εκ νέου με τα διάφορα «αναχώματα», τους «αεραγωγούς εκτόνωσης» και τους πρόθυμους να συμπράξουν με τη χρήση και κατάχρηση του συστηματικού οπλοστασίου.

Η σύνολη Αριστερά, πολλαπλώς τραυματισμένη από τις αστοχίες των τελευταίων δεκαετιών (αρχής γενομένης από την αστοχία του 1989), δεν έχει καταφέρει να ανακόψει αυτή την πορεία. Οφείλει τάχιστα να συγκροτήσει νέους δεσμούς με τα ευρύτερα λαϊκά στρώματα, τις δυνάμεις της μισθωτής εργασίας και των υπηρεσιών, τους ραγδαία εξαφανιζόμενους μικρομεσαίους, τους ανέργους, τους συνταξιούχους... Χωρίς στενή σχέση με τους κοινωνικούς συνδέσμους, τις συλλογικότητες και τα συνδικάτα, είναι δύσκολο να διατηρήσει την εξουσία στην κυβέρνηση που θα κατακτήσει.

Το τιτάνιο έργο που πρέπει να επιτελέσει προσδιορίζει το εύρος της υποκειμενικής διαθεσιμότητας και των ενδεχόμενων συμμαχών της. Η κατάλυση του μνημονιακού θεσμικού πλαισίου, η ανάκτηση της κυριαρχίας του δρώντος λαού, η επαναφορά της ισοτιμίας στην Ε.Ε. και η επικυριαρχία του πολιτικού επί του οικονομικού, με κοινωνικοποίηση, έλεγχο και αυτοδιαχείριση των κρίσιμων για την πορεία ανασυγκρότησης της χώρας τομέων, με την πρότερη ρύθμιση-διαγραφή του χρέους, είναι το τιμόνι πρόγραμμα που θα αγκαλιάσει την κοινωνία με όρους κατεπείγουσας εθνικής και κοινωνικής ανάγκης και θα διαμορφώσει πεδίο συνεργασίας με την άλλη Αριστερά, αλλά με όρους κοινωνικής ατζέντας και όχι πολιτικού-ιδεολογικού προγράμματος, αφού οι συνθήκες δεν είναι ακόμη ώριμες.

Η φυγή προς τα μπροστά, μέσα σε ένα πεδίο παγκόσμιων και ευρωπαϊκών «χαοτικών αβεβαιοτήτων»^[1], είναι η μόνη πορεία που μπορεί με ταχύτητα να χαράξει η Αριστερά, χωρίς υπεκφυγές και τεχνητές αναστολές.

*Βουλευτής και μέλος της ΠΓ του ΣΥΡΙΖΑ.
[1] Βλ. δηλώσεις του Immanuel Wallerstein στην «Εφημερίδα των Συντακτών» της 22.3.2014.

Η θάλασσα, το αλάτι και άλλες αναγκαίες ιστορίες

Του Ανταίου Χρυσοστομίδη*

Του Ανταίου Χρυσοστομίδη*

Τα αποτελέσματα των ευρωεκλογών έδειξαν, μεταξύ άλλων, κάπι ξεκάθαρο: ότι ο ΣΥΡΙΖΑ δεν μπορεί -και δεν πρέπει, θα προσθέσω εγώ, αρκετά υποφέραμε από μονοκομματικές κυβερνήσεις- να φτάσει μόνος του στην εξουσία.

Ολη η Ευρώπη προχωρά πλέον με συμμαχικές κυβερνήσεις, οργανωμένες πάνω σε μίνιμου προγραμματικές συμφωνίες - αποτέλεσμα δύσκολων, συχνά επώδυνων αλλά αναγκαίων συμβιβασμών. Στον ίδιο δρόμο καλούμαστε να προχωρήσουμε κι εμείς.

■ Ενα μίνιμου πρόγραμμα πρέπει, κατά τη γνώμη μου, να βασίζεται στο ξεπέρασμα της κρίσης μέσω μιας δικαίοτερης κοινωνικά πολιτικής, στην εμμονή σε μια πολιτική μεταρρυθμίσεων (άρα και στη λογική ότι δεν φτάχνεις ομελέτα χωρίς να σπάσεις μερικά αυγά), στη χωρίς ταλαντεύσεις παραμονή μας στη μεγάλη ευρωπαϊκή οικογένεια.

■ Η συγκρότηση ενός μεγάλου προοδευτικού μπλοκ εξουσίας προϋποθέτει την ύπαρξη σε αυτό όλων των αριστερών και κεντροαριστερών -μικρών και μεγάλων κομμάτων που θα θέλουν να κινηθούν προς μια τέτοια κατεύθυνση. Άρα από τον ΣΥΡΙΖΑ μέχρι και την Ελιά, περνώντας μέσα από το Ποτάμι (με τη νέα δυναμική που αυτό φέρνει), τη ΔΗΜΑΡ (με τον ψύχραιμο αντιδημαγωγικό της λόγο) και τους χιλιάδες ανένταχτους πολίτες που πιστεύουν σε μια δυνατή (και αιδιάφορη) σοσιαλδημοκρατία.

■ Εννοείται, για μια διαφορετική πολιτική συμμαχών, χρειάζεται και μια διαφορετική γενικότερη στρατηγική λογική. Ο ΣΥΡΙΖΑ έφτασε εδώ που έφτασε χρησιμοποιώντας ως εφαρμόσιο τη λογική του αντιμνημονιακού μετώπου, χωρίζοντας τους Ελληνες σε «μνημονιακούς» και «αντιμνημονιακούς» (λες και υπήρχαν Ελληνες που επιθυμούσαν διακαώς τα μνημόνια και τις τρόικες!). Αποτέλεσμα αυτής της λογικής είναι ένα υπερουσηπρητικό κόμμα σαν αυτό του κ. Καμμένου να θεωρείται από τον ΣΥΡΙΖΑ ως φιλική, σύμμαχος (ακόμα και στον δρόμο για την εξουσία;) δύναμη, περισσότερο από ό, πη ΔΗΜΑΡ και την Ελιά. Ακόμα κι αν κατόρθωντε κανείς να φανταστεί στο ίδιο υπουργικό σύμβολο τον Λαφαζάνη με τον Τέρενς Κουίκ, θα έπερε στη συνέχεια να φανταστεί τι είδους κυβέρνηση θα ήταν αυτή.

■ Τα κεντροαριστερά και (ακόμα χειρότερα) τα αριστερά κόμματα ζουν εδώ και χρόνια στην Ευρώπη μια σοβαρή κρίση ταυτότητας. Ο καπιταλισμός αλλάζει με τρομερές ταχύτητες χαρακτήρα και τακτικές, χωρίς να κοιτάζει τη δική τους μελαγχολία. Συνθισμένη αντίδραση της Αριστεράς ο εύκολος καταγγελτικός λόγος και η άκρητη υποστήριξη των αιτημάτων κάθε διαμαρτυρόμενης συντεχνίας - κι από αυτή την παιδική ασθένεια υποφέρουμε ιδιαίτερα στην Ελλάδα. Δεν έχει όμως κανένα νόημα να θέλεις να πάρεις την εξουσία αν δεν ξέρεις ακριβώς τι να την κάνεις.

■ Άλλη παιδική ασθένεια της Αριστεράς, συνέπεια και προέκταση της προηγούμενης, ο λαϊκισμός. Σε μια χώρα σαν τη δική μας, όπου ο πολιτικός μας πολιτομός εκφράζεται και πρωταποτείται από τους ανταρχικής λογικής (επιβάλλεται ο πο θραύσης, ο έχων πην βροντερή φωνή) μονολόγους των πλεοντικών παραθυρών, ο πολύποδας του λαϊκισμού πείθει ακόμα στις προεκλογικές συγκεντρώσεις και οιλίες. Οπως πείθουν ακόμα μερικά μαξιμαλιστικά συνθήματα κενά περιεχομένου ή το χάδεμα κάθε εξτρεμιστικού «αντιουστημικού» λόγου. Οπως όμως λέει μια θαυμάσια λαϊκή παρομία, όποιος κατουράει στη θάλασσα το βρίσκει μετέπειτα στο αλάτι. Εάν και όταν φτάσει στην εξουσία.

■ Οι πρόσφατες ανατιμήσεις των τιμών ορισμένων ξενοδοχείων μόλις καλυτέρευσαν λίγο τα πράγματα επιβεβαιώνουν άλλη μια φορά κάπι που πολλοί από εμάς φοβόμαστε: ότι ως λαός δεν διδαχτήκαμε τίποτα από την κρίση και ότι, με την πρότητη ευκαιρία, είμαστε έτοιμοι να κινήσουμε πάλι προς τη δόξα του παρελθόντος. Στον πυρήνα αυτής της νοοτροπίας βρίσκεται η σταθερή πεποιθηση μας ότι για τα δεινά μας φταίνε πάντα οι ξένοι, ποτέ εμείς (κι είναι ένα από τα θέματα που ισχυροποιούν τη Χρυσή Αυγή - αυτή όμως είναι μια άλλη ιστορία). Μεγάλο μεριδίο ευθύνης γι' αυτή την αντίληψη έχουν δυνάμεις της Αριστεράς (ΚΚΕ και ΣΥΡΙΖΑ) και του ΠΑΣΟΚ που δεν ξεπέρασαν ποτέ τα αντιευρωπαϊκά τους σύνδρομα. Στο ερώτημα λοιπόν «Μετά τι;», ιδιού ένα θέμα που αξίζει τον προβληματισμό μας. Πώς θα πάφουμε να δείχνουμε με κάθε τρόπο την εμπάθειά μας προς τους αυριανούς συνομιλητές μας. Εκτός κι αν πιστεύουμε ακόμα στο επίσης ελληνικότατο αξιώμα ότι η αντιπολίτευση μπορεί να λέει ό, τι θέλει, αρκεί να σοβαρεύεται μόλις πάρει την εξουσία.

* Δημοσιογράφος - συγγραφέας

Tου Μιχάλη Κουντούρη